

5ª Caminada per la Memòria

80 anys després

Ajuntament de Puigpunyent

DATA: dimarts 23 d'agost

HORA: 18.00 h

LLOC DE LA TROBADA: antic Casal del Poble (plaça dels Escopidors)

ACTIVITATS: col·locació d'una placa en memòria de Gabriel Pujol, Pere Joan Alcover, Tòfol Barceló i Joan Ferrà.

Inici de la caminada des de Galilea per la barrera de Son Cortei fins al cementiri de Calvià.

20.30 h. Arribada al cementiri de Calvià i acte d'homenatge:

- o Presentació de l'acte.
- o Intervenció de Margalida Capellà Roig.
- o Actuació musical del duet Voicello, amb Carme Garí i Biel Fiol interpretant "Lascia ch'io Pianga", de Georg Friedrich Händel.
- o Intervenció de Biel Ferrà, batle de Puigpunyent.
- o Intervenció d'Alfonso Rodríguez, batle de Calvià.
- o Intervencions del públic assistent.
- o Actuació musical de Biel Fiol interpretant "El cant dels ocells".
- o Lectura dels noms de les persones que són dins la fossa.
- o Ofrena floral.

Hi haurà un servei d'autobús per als qui ho necessitin amb els següents horaris:

1a sortida a les 18.45 h des de la plaça de Galilea.

2a sortida a les 19.00 h des d'es Pont (Puigpunyent) fins al cementiri de Calvià.

A la tornada hi haurà disponibilitat del servei d'autobús per a tothom amb sortida des del cementiri a les 21:30 direcció Puigpunyent i Galilea.

El preu d'aquest servei serà de 2€ per un trajecte i 3 € per anada i tornada (preu simbòlic per cobrir les despeses d'organització de l'acte).

Es pot reservar fins al dilluns 22 d'agost trucant als següents telèfons:

616 877 997 / 645 606 896

Les botes de la fotografia de portada van pertànyer a Antonio "el Zoqueito" que les portava posades quan va ser assassinat. L'organització vol donar les gràcies a la seva família i a la fotògrafa Sofia Moro per cedir-la per a aquest acte.

5^a

1936 - 2016

80 anys després

Caminada per la Memòria

Foto cedida por Sofia Moro

El vespre del 23 d'agost de 1936 un camió va arribar a Galilea i quatre homes van ser detinguts. Els digueren que se'ls emportaven a la presó de Palma però aquests, quan van veure que el vehicle girava cap a Calvià, pel coll de sa Creu, van comprendre que el seu destí proper era la mort. Lluitaren amb els seus vigilants i aconseguiren reduir-los. El xofer, quan va sentir el renou va aturar el cotxe i va aconseguir reduir-los a ells.

El camí va continuar per la carretera de Calvià fins arribar al fatídic quilòmetre 15,7. Els feren baixar del camió i allunyar-se mentre es preparava l'escamot per a matar-los per l'esquena. Dos d'ells van començar a córrer. Els dispararen, en feriren un, però, amagant-se dins l'obscuritat i la garriga, aconseguiren fugir. Van córrer molts de quilòmetres aquella nit fins arribar a les cases de Son Sastre, on curaren el ferit i els donaren auxili durant alguns dies. Pocs dies després, van partir, una vegada més per la garriga, fins arribar a Puigpunyent i s'entregaren a la Guàrdia Civil. Així van salvar la vida.

Els altres dos no van tenir tanta sort. Els dos homes demanaren clemència, pregaren als assassins que pensessin en les famílies, en el seus infants, però no aconseguiren absolutament res. Els botxins s'acarnissaren especialment amb Joan Ferrà, a qui responsabilitzaren de l'intent de resistència ocorregut uns quilòmetres abans. Li dispararen diversos trets al ventre i el deixaren agonitzant a una vorera de la carretera, al costat de Cristòfol Barceló Mora, a qui dispararen directament al cap i li proporcionaren, almenys, una mort quasi immediata.

L'endemà dels assassinats la filla de Tòfol, juntament amb Maria Bordoy Vich, cunyada de Joan (que tenia 16 anys en aquell moment), va sortir de matinada des de Galilea a Calvià a recollir els cadavers.

Enguany fa 80 anys d'aquells crims i de la caminada de les dues joves, i talment com elles ho van fer, i amb la mateixa intenció, volem repetir el camí, tot juntant els ciutadans i ciutadanes de Puigpunyent, Galilea i Calvià, no per a crear odis ni records d'una guerra, sinó per a recuperar la memòria d'aquelles quatre persones, i demanar tots junts que Tòfol i Joan retornin al seu poble amb els seus fills, néts i besnéts, allà d'on mai no haurien d'haver sortit.

L'any passat gràcies a la feina i col·laboració entre l'Associació Memòria Històrica de Mallorca, l'Ajuntament de Calvià i l'Ajuntament de Puigpunyent, es va posar una placa commemorativa amb els noms de tots els desapareguts que es troben a la mateixa fossa, un símbol per no oblidar-los mai.

Enguany, l'Ajuntament de Puigpunyent posarà una placa commemorativa amb el nom de les quatre persones que sortiren de Galilea cap a Calvià.

Us animam a tots i totes a participar d'aquest acte. Hem d'omplir d'alegria aquell trist camí, hem de recuperar la memòria.

Gràcies per endavant per acompanyar la família.

Fragments de l'entrevista realitzada el 18 de març a Pere Francesc Ferrà, fill de Joan Ferrà Ferrà, assassinat el 23 d'agost de 1936

...<< El diumenge 16 d'agost van detenir Gabriel Pujol, Pere Joan Alcover, Andreu Riera i mon pare >>... Tots ells eren gent humil, jornalers, perquè a Galilea no hi havia rics. Crec que, més que les idees, en el moment de les detencions van privar les enveges i les venjances... Després de prendre declaració foren alliberats el dilluns.

El 23 d'agost els convoquen un altre cop, a tots menys a Andreu Riera, que pel que pareix tenia un familiar falangista que el va protegir. Citen també a Tòfol Barceló, i els obliguen a presentar-se al quarter de la Falange, instal·lat en la que havia estat la Casa del Poble (construïda alguns anys abans per homes de Galilea amb els seus estalvis i la seva feina, punt de trobada dels republicans).

[...]Ma mare, prop de les vuit del vespre, va agafar de la mà en Toni, el meu germà, i dugueren una americana a mon pare... Va anar a donar-li a un feixista però la va rebutjar: "No passeu pena, madoneta, allà on va no la necessita".

El conductor del camió era d'Andratx, conegut com "en Camisa", després hi havia un tal Serra, de Calvià, en Xerec, d'Estellencs, i no sé si n'hi havia més... Els van posar en fila i els dispararen. Tòfol Barceló i mon pare moriren. Mon pare va tenir una agonia lenta i amb les ungles de les mans va cavar un solc en terra. Biel Pujol va ser ferit a una mà i a Pere Joan Alcover la bala li va fregar un ull.

[...]Un dia vaig dur el berenar a l'amo i al missatge, que estaven a l'era. Xerraven del que havia ocorregut el 36 i jo vaig voler intervenir. L'amo em va dir: "Calla, no diguis res". Tota la vida he hagut de callar...

[...]Ara intentem exhumar el seu cadàver. Vaig anar al Bosc de la Memòria i en veure el seu nom a una olivera, Joan Ferrà Ferrà, em vaig emocionar. No vaig poder articular paraula. [Tan sols hi he pogut tornar.]

Aquest estiu, després d'una partida de truc a Can Domingo, varem estar de tertúlia. Es criticava que els delinqüents entrin al jutjat per una porta i surtin per una altra. Jo vaig comentar: <<"Als que fa setanta anys mataren mon pare, encara no els han jutjat">>.

Ajuntament de Puigpunyent

Memòria
de Mallorca

Ajuntament de
Calvià Mallorca

calvia.com